

Załącznik
do Uchwały Nr XVI/101/2025
Rady Powiatu w Parczewie
z dnia 18 czerwca 2025 r.

POWIATOWY PROGRAM

OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

na lata 2025-2030

Opracował Zespół:

1) Rafał Sokołowski	-Przedstawiciel Zarządu Powiatu
2) Adam Wiśniewski	-Przedstawiciel Komisji Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych
3) Anna Ignatowicz	- Przedstawiciel Starostwa Powiatowego w Parczewie
4) Małgorzata Chilimoniuk	- Przedstawiciel Starostwa Powiatowego w Parczewie
5) Tomasz Pyter	- Przedstawiciel SP ZOZ w Parczewie
6) Samanta Lamczyk	- Przedstawiciel SP ZOZ w Parczewie
7) Krystyna Wiazowska	- Przedstawiciel SPZ POZ w Parczewie
8) Małgorzata Bielecka	- Przedstawiciel DPS w Kalince
9) Edyta Chmielarz	- Przedstawiciel PPPP w Parczewie
10) Joanna Piwowarczuk	- Przedstawiciel I LO w Parczewie
11) Sylwia Budzyńska	- Przedstawiciel ZSP w Parczewie
12) Elżbieta Zielińska-Gomółka	- Przedstawiciel WTZ Caritas w Parczewie
13) Katarzyna Kondraciuk	- Przedstawiciel PCPR w Parczewie
14) Katarzyna Grzechuła	- Przedstawiciel PUP w Parczewie

Spis treści:

I.	Wprowadzenie	str. 4
II.	Podstawy prawne	str. 5
III.	Zaburzenia Psychiczne	str. 6
IV.	Diagnoza występowania zaburzeń psychicznych na terenie Powiatu Parczewskiego	str. 8
V.	Zasoby opieki psychiatrycznej w Powiecie Parczewskim	str. 13
VI.	Instytucje wspomagające	str. 19
VII.	Formy pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	str. 28
VIII.	Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi	str. 31
IX.	Cele programu	str. 39
X.	Realizatorzy programu	str. 49
XI.	Finansowanie	str. 49
XII.	Monitoring programu	str. 50
XIII.	Sprawozdawczość	str. 50
XIV.	Wskaźniki monitorujące	str. 50
XV.	Spodziewane efekty realizacji programu	str. 51
XVI.	Podsumowanie	str. 52

I. Wprowadzenie

Światowa Organizacja Zdrowia w swojej klasycznej definicji określiła zdrowie jako „stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko jako brak choroby lub zniedołężnienia”. W tym aspekcie zdrowiem psychicznym jest nie tylko brak zaburzeń psychicznych, ale również stan, w którym osoba zdaje sobie sprawę ze swego potencjału, może sobie radzić ze stresem, pracować efektywnie oraz jest w stanie funkcjonować w społeczeństwie.

Zdrowie psychiczne jest istotnym elementem zainteresowań zdrowia publicznego. Mając na uwadze rozmiar i dynamikę problemów zdrowia psychicznego zostało opracowanych przez Światową Organizację Zdrowia, organy Unii Europejskiej oraz organy administracji publicznej Polski szereg dokumentów–określających modele opieki psychiatrycznej.

Zdrowie to także umiejętność i zdolność pełnienia różnych ról rodzinnych, zawodowych i społecznych. Chodzi o zachowanie równowagi w tych aspektach życia człowieka: psychicznym, fizycznym i społecznym, gdzie te wszystkie trzy czynniki są ze sobą ściśle powiązane i zależą od siebie nawzajem.

Opracowany Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2025- 2030 określa najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej Powiatu Parczewskiego i wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspokojenia ich potrzeb zdrowotnych oraz organizacji opieki zdrowotnej. Program obejmuje aktualną sytuację w powiecie oraz propozycje planowanych działań w obszarze zdrowia psychicznego zgodnych z wytycznymi Narodowego Programu Ochrony zdrowia Psychicznego zawartymi w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030.

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem Uchwałą Nr 17/59/2024 Zarządu Powiatu w Parczewie z dnia 11 września 2024 r. został powołany Zespół do opracowania, realizacji, koordynowania i monitorowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024- 2030 zmieniony Uchwałą Nr 46/209/2025 Zarządu Powiatu w Parczewie z dnia 14 maja 2025r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania Zespołu do opracowania, realizacji, koordynowania i monitorowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2025- 2030.

II. Podstawy prawne

Podstawowym polskim aktem prawnym wyznaczającym najważniejsze obszary działalności w ochronie zdrowia psychicznego jest *Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z 19 sierpnia 1994 r. (Dz. U. z 2024 r., poz. 917)*.

Zgodnie z przepisami ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

W działaniach z zakresu zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje w szczególności:

1. promocję zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
2. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
3. kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Dla rozwiązywania szeroko rozumianych problemów ochrony zdrowia psychicznego istotne znaczenie mają także dwie ustawy koncentrujące się na zagadnieniach uzależnień tj.

- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r. (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 2151) i Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005 r. (t.j. Dz. U. z 2023, poz. 1939 ze zm.).

Ogólne zasady funkcjonowania instytucji działających w obszarze ochrony zdrowia psychicznego wyznaczają ponadto przepisy:

- ustawy o działalności leczniczej z dnia 15 kwietnia 2016 r. (Dz. U. z 2025 r., poz. 450 ze zm.),
- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.),
- ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.),
- ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2024 r., poz. 44 ze zm.),
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023r., poz. 2480),
- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie programu pilotażowego w centrach zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018r., poz. 852 ze zm.),
- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 grudnia 2023 r. w sprawie funkcjonowania podmiotów leczniczych sprawujących opiekę nad uzależnionymi od alkoholu (Dz. U. z 2023r., poz. 2820 ze zm.),

- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie stosowania przymusu bezpośredniego wobec osoby z zaburzeniami psychicznymi (Dz. U. z 2018r., poz. 2459 ze zm.).

III. Zaburzenia psychiczne

Zaburzenia psychiczne są uznane za przejaw choroby psychicznej. Jest to utrata umiejętności efektywnego reagowania przez organizm człowieka na bodźce generowane przez środowisko zewnętrzne jak i wewnętrzne. To z kolei wpływa na utratę równowagi. Ludzie cierpiący z powodu chorób psychicznych mogą mieć trudności z myśleniem, odczuwaniem lub zachowaniem. Sytuacja ta może w znaczny sposób wpłynąć na relacje międzyludzkie, pracę oraz ogólną jakość ich życia. Choroba psychiczna jest problemem nie tylko dla osoby, której dotyczy, ale także dla jej rodziny i znajomych.

Według danych statystycznych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w Europie na chorobę psychiczną cierpi jeden na ośmiu młodych ludzi, a zaburzenia psychiczne występują u 10 % osób dorosłych. Z powodu silnej stygmatyzacji tego rodzaju schorzeń większość z osób dotkniętych problemami psychicznymi nie szuka pomocy specjalistycznej.

Wciąż trwa niewielka świadomość zdrowotna, aż 50% polskiego społeczeństwa nie ma żadnej wiedzy o chorobach psychicznych. Tylko 4% Polaków korzysta z terapii, podczas gdy w Europie ten odsetek wynosi 11%.

Do zaburzeń zaliczamy m.in. psychozy (schizofrenia), zaburzenia afektywne (depresja), psychiczne zaburzenia organiczne (padaczka), zaburzenia osobowości (psychopatia), uzależnienia (narkomania, alkoholizm), zaburzenia nerwicowe (fobie), choroby psychosomatyczne (alergia), zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja), zaburzenia preferencji seksualnych (fetyszym), dysfunkcje seksualne (przedwczesny wytrysk), zaburzenia rozwoju psychicznego (ADHD).

Depresja to najczęściej występująca na świecie choroba psychiczna. Według Światowej Organizacji Zdrowia cierpi na nią około 6-12% populacji, w tym 2-3 razy więcej kobiet niż mężczyzn. Osoba mająca depresję ma problemy z podejmowaniem decyzji i trudności z koncentracją uwagi. Ponadto cechuje ją ogólne przygnębienie, brak poczucia własnej wartości, negatywna ocena własnych możliwości, nadmierne poczucie winy, a nawet myśli samobójcze.

Równie często spotykaną chorobą psychiczną jest schizofrenia, jej rozpowszechnienie ocenia się na 1% populacji. Występuje zwykle w okresie dojrzewania lub nieco później, zwykle w wieku 17-30 lat. Jest również najbardziej tajemniczą chorobą, gdyż niewiele wiadomo o jej przyczynach. Osoba chora na schizofrenię często bywa pobudzona, drażliwa i spięta. Najczęstszymi objawami tej choroby są urojenia, omamy, osłabienie aktywności psychicznej, brak koncentracji uwagi, rozpad osobowości czy zachwiania w prawidłowym odbiorze i ocenie rzeczywistości.

Na uwagę zasługują także zaburzenia odżywiania się, groźne dla zdrowia, a nawet życia osoby chorej. Anoreksja czyli jadłowstręt psychiczny charakteryzuje się fałszywą oceną własnego ciała, prowadzącą do głodzenia się. Chorują na nią osoby w różnym wieku i z różnych środowisk, ale najczęściej dotyka ona dziewczęta między 12 a 21 rokiem życia. Chłopcy zapadają na tę chorobę 10 razy rzadziej. Bulimia, podobnie jak anoreksja, jest chorobą o podłożu psychicznym. Polega ona na okresowych napadach żarłoczności z utratą kontroli nad ilością spożywanych pokarmów, ataki przymusu jedzenia, nad którymi pacjent nie potrafi zapanować. Chorzy na bulimię czują się głodni nawet bezpośrednio po jedzeniu. Bulimia jest też czasem określana jako wilczy głód, wilczy apetyt. Chorują na nią głównie młode kobiety, najczęściej nastolatki.

Niebezpiecznym zaburzeniem jest również uzależnienie, czyli nabyta silna potrzeba wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji. Uzależnić można się praktycznie od wszystkiego. Oczywiście „najpopularniejsze” są używki - alkohol, papierosy, narkotyki. Stale jednak rośnie lista nowych uzależnień, które swoim zasięgiem zaczynają obejmować coraz większe ilości osób.

Liczba uzależnionych od substancji psychoaktywnych wynosi w Polsce 100 – 120 tys., z czego uzależnionych od opiatów (np. makiwara, „kompot”, opium, heroina) jest ok. 25-27 tys. Uzależnienie od narkotyków wiąże się z towarzyszącymi zaburzeniami psychicznymi i postępującą destrukcją życia emocjonalnego i społecznego. Iniekcje z narkotyków prowadzą do ok. 50-80% zakażeń WZW typu B i C, a jeszcze kilka lat temu były pierwszą przyczyną zakażeń wirusem HIV. Osoby uzależnione dużo częściej cierpią na gruźlicę lekooporną. W Polsce inicjacja użycia środków psychoaktywnych zdarza się u dzieci między 10 a 14 rokiem życia, a nawet wcześniej. W tym wczesnym okresie iniekcje są sporadyczne; dominuje spożywanie, palenie, picie i wdychanie substancji odurzających. Wyraźne szkody spowodowane wstrzykiwaniem narkotyków pojawiają się wśród młodzieży w wieku 16-19 lat. U osób po 20 roku życia – terapeuci mają często do czynienia z głębokim wieloczynnikowym uzależnieniem ze wszystkimi konsekwencjami jakie ono niesie.

W opinii Światowej Organizacji Zdrowia ponad 25% populacji na świecie cierpi na różnorodne zaburzenia psychiczne, a do 2030 roku depresja będzie najczęściej diagnozowaną przez lekarzy chorobą. Już teraz choruje na nią 5% dorosłych na całym świecie. W Polsce na depresję cierpi około miliona osób, ale szacuje się, że jest ich o wiele więcej. Niedoszacowanie może wynikać z wciąż niskiego poziomu wiedzy na temat zdrowia psychicznego, stygmatyzacji chorych oraz niedostatecznego dostępu do opieki psychiatrycznej. Osoby z depresją często nie korzystają z usług psychiatry czy psychologa, a co za tym idzie, nie zostały zdiagnozowane i nie otrzymują odpowiedniej pomocy. Sukcesywnie wzrasta liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych, w tym związanych z nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych. Przyczyn takiego stanu rzeczy upatruje się przede wszystkim w coraz szybszym tempie życia i wysokim poziomie

stresu. Ponadto występowanie niekorzystnych zjawisk takich jak: bezrobocie, ubóstwo, rozpad więzi emocjonalnych powoduje pogłębianie problemów ze zdrowiem psychicznym. Zmiany cywilizacyjne sprawiają, że zaburzenia psychiczne pojawiają się u coraz młodszych pacjentów.

Do wzrostu rozpowszechniania problemów psychicznych przyczyniła się epidemia COVID - 19 oraz konieczność czasowego wprowadzenia związanych z nią ograniczeń. Obecnie kolejnym wyzwaniem są negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego wojny toczącej się na Ukrainie oraz konieczność zapewnienia wsparcia dla osób dotkniętych tym konfliktem.

Zdrowie psychiczne jest nieodłącznym i jednym z najważniejszych elementów zdrowia w pojęciu ogólnym, stanowi fundament dobrego samopoczucia jednostki oraz prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa jako całości. Współczesne rozumienie zdrowia psychicznego wykracza poza brak zaburzeń czy chorób psychicznych, obejmując szeroko pojętą zdolność do radzenia sobie ze stresem, efektywnej pracy oraz wkładu w życie społeczności. Zdrowie psychiczne to stan dobrostanu, w którym jednostka realizuje swoje możliwości, radzi sobie z normalnymi stresami życia, pracuje produktywnie i efektywnie oraz jest w stanie wносить wkład w życie swojej społeczności. Zdrowie psychiczne obejmuje zarówno aspekty emocjonalne, jak i poznawcze, wpływając na nasze myśli, uczucia i zachowania. Dobra kondycja psychiczna pozwala na budowanie zdrowych relacji, podejmowanie odpowiedzialnych decyzji oraz czerpanie satysfakcji z życia. W dobie szybko postępujących zmian społecznych, technologicznych i gospodarczych, troska o zdrowie psychiczne staje się jednym z kluczowych wyzwań dla systemu opieki zdrowotnej i instytucji publicznych

IV. Diagnoza występowania zaburzeń psychicznych na terenie Powiatu Parczewskiego

W Powiecie Parczewskim liczba udzielonych świadczeń z zakresu psychiatrii w latach 2021- 2024 kształtowała się następująco:

Tab.1 Liczba świadczeń udzielnych w jednostkach przy SP ZOZ w Parczewie w latach 2021-2024

l.p.	Miejsce udzielania świadczeń w SPZOZ w Parczewie	Liczba świadczeń			
		2021	2022	2023	2024
1.	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Parczewie	3559	3423	3163	3992

2.	Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia	5023	4035	3959	3112
3.	Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu	0	1	20	19
4.	Oddział Dzienny Psychiatryczny	0	0	35	54
5.	Oddział Psychiatryczny z Pododdziałem Leczenia Uzależnień	538	487	331	Brak oddziału
7.	Oddział Psychiatryczny (CZP)	brak oddziału	174	384	476
8.	Oddział Leczenia Uzależnień	brak oddziału	brak oddziału	136	393
9.	Zespół Leczenia Środowiskowego	1322	2597	7648	11015
10.	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Lubartowie	brak poradni	107	2844	3712
11.	Poradnia Zdrowia Psychicznego we Włodawie	brak poradni	512	3651	4240

Wykazując liczbę świadczeń możemy zaobserwować dużą tendencję wzrostową z powodu dużej świadomości oraz rozszerzonej dostępności do świadczeń. Należy uwzględnić także iż lata 2020-2021 z powodu pandemii COVID-19 były trudne, a dostępność do świadczeń była utrudniona ze względu na nałożone restrykcje oraz obostrzenia.

Tab. 2 Liczba porad udzielonych w Poradni Zdrowia Psychicznego w Parczewie w latach 2021-2024 z podziałem na jednostki chorobowe

Poradnia Zdrowia Psychicznego w Parczewie		Liczba porad			
Kod choroby	Nazwa jednostki chorobowej	2021	2022	2023	2024
F00-F03	Otępienie	80	62	60	128
F06-F07	Organiczne zaburzenia psychiczne	263	194	168	184
F20	Schizofrenia	399	355	309	95
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	135	186	113	133
F32-F33	Zaburzenia depresyjne	832	791	725	963
F40-F48	Zaburzenia lękowe	1367	1532	1116	525
F70-F73	Zaburzenia zachowania u osób z upośledzeniem umysłowym	124	150	114	130

Tab. 3 Liczba porad udzielonych w Poradni Zdrowia Psychicznego w Lubartowie (CZP) w latach 2021-2024 z podziałem na jednostki chorobowe

Poradnia Zdrowia Psychicznego w Lubartowie		Liczba porad		
Kod choroby	Nazwa jednostki chorobowej	2022	2023	2024

F00-F03	Otępienie	2	38	50
F06-F07	Organiczne zaburzenia psychiczne	2	113	112
F20	Schizofrenia	21	310	105
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	2	78	83
F32-F33	Zaburzenia depresyjne	8	279	280
F40-F48	Zaburzenia lękowe	44	1471	721
F70-F73	Zaburzenia zachowania u osób z upośledzeniem umysłowym	3	70	99

Tab. 4 Liczba porad udzielonych w Poradni Zdrowia Psychicznego we Włodawie (CZP) w latach 2021-2024 z podziałem na jednostki chorobowe

Poradnia Zdrowia Psychicznego we Włodawie		Liczba porad		
Kod choroby	Nazwa jednostki chorobowej	2022	2023	2024
F00-F03	Otępienie	12	109	247
F06-F07	Organiczne zaburzenia psychiczne	52	334	328
F20	Schizofrenia	20	131	47
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	5	26	38
F32-F33	Zaburzenia depresyjne	84	711	754
F40-F48	Zaburzenia lękowe	229	1527	568
F70-F73	Zaburzenia zachowania u osób z upośledzeniem umysłowym	22	94	149

Tab. 5 Liczba pobytów szpitalnych w Oddziale Psychiatrycznym z Pododdziałem Leczenia Uzależnień funkcjonującym do 31 sierpnia 2023 z podziałem na jednostki chorobowe

Oddział Psychiatryczny z Pododdziałem Leczenia Uzależnień		Liczba pobytów szpitalnych			
Kod choroby	Nazwa jednostki chorobowej	2021	2022	2023	2024 (komórka nie funkcjonowała)

F00-F03	Otępienie	23	34	3	0
F06-F07	Organiczne zaburzenia psychiczne	33	26	2	0
F10	Powikłania uzależnienia od alkoholu wymagające leczenia szpitalnego	275	311	290	0
F20	Schizofrenia	130	42	3	0
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	25	15	5	0
F32-F33	Zaburzenia depresyjne	29	30	10	0
F40-F48	Zaburzenia lękowe	24	9	4	0
F70-F73	Zaburzenia zachowania u osób z upośledzeniem umysłowym	6	4	2	0
F19	Powikłania uzależnienia od kilku substancji psychoaktywnych wymagające leczenia szpitalnego	27	21	12	0

Tab. 6 Liczba pobyków szpitalnych w całodobowym Oddziale Psychiatrycznym (CZP) funkcjonującym od 1 lipca 2022 z podziałem na jednostki chorobowe

Oddział Psychiatryczny (CZP)		Liczba pobyków szpitalnych		
Kod choroby	Nazwa jednostki chorobowej	2022	2023	2024
F00-F03	Otępienie	13	40	35
F06-F07	Organiczne zaburzenia psychiczne	22	26	46
F10	Powikłania uzależnienia od alkoholu wymagające leczenia szpitalnego	33	48	106
F20	Schizofrenia	47	88	79
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	14	45	24
F32-F33	Zaburzenia depresyjne	23	35	34
F40-F48	Zaburzenia lękowe	18	36	42
F70-F73	Zaburzenia zachowania u osób z upośledzeniem umysłowym	8	17	15
F19	Powikłania uzależnienia od kilku substancji psychoaktywnych wymagające leczenia szpitalnego	8	41	16

Tab. 7 Liczba pobyków szpitalnych w Oddziale Leczenia Uzależnień funkcjonującym od 1 września 2023 z podziałem na jednostki chorobowe

Oddział Leczenia Uzależnień		Liczba pobyków szpitalnych	
Kod choroby	Nazwa jednostki chorobowej	2023	2024
F10	Powikłania uzależnienia od alkoholu wymagające leczenia szpitalnego	119	303
F19	Powikłania uzależnienia od kilku substancji psychoaktywnych wymagające leczenia szpitalnego	15	53

Tab. 8 Liczba pobyków szpitalnych w Oddziale Dziennym Psychiatrycznym (CZP) funkcjonującym od lipca 2022 z podziałem na jednostki chorobowe

Oddział Dzienny Psychiatryczny		Liczba pobyków szpitalnych		
Kod choroby	Nazwa jednostki chorobowej	2022 (brak pacjentów)	2023	2024
F06-F07	Organiczne zaburzenia psychiczne	0	6	12
F20	Schizofrenia	0	14	9
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	0	2	3
F32-F33	Zaburzenia depresyjne	0	3	6
F40-F48	Zaburzenia lękowe	0	5	4
F70-F73	Zaburzenia zachowania u osób z upośledzeniem umysłowym	0	3	4

Tab. 9. Liczba pobyków szpitalnych w Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu funkcjonującym z przerwą spowodowaną obostrzeniami związanymi z pandemią COVID-19

Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu		Liczba pobyków szpitalnych		
Kod choroby	Nazwa jednostki chorobowej	2022	2023	2024
F10	Powikłania uzależnienia od alkoholu wymagające leczenia szpitalnego	1	19	19

F19	Powikłania uzależnienia od kilku substancji psychoaktywnych wymagające leczenia szpitalnego	0	1	0
------------	---	---	---	---

Tab. 10 Liczba porad udzielonych w Zespole Leczenia Środowiskowego w latach 2021-2024 z podziałem na jednostki chorobowe

Zespół Leczenia Środowiskowego

Kod choroby	Nazwa jednostki chorobowej	Liczba porad			
		2021	2022	2023	2024
F00-F03	Otępienie	113	155	504	0
F06-F07	Organiczne zaburzenia psychiczne	142	350	1210	0
F20	Schizofrenia	659	812	2288	0
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	28	39	160	0
F32-F33	Zaburzenia depresyjne	75	139	452	0
F40-F48	Zaburzenia lękowe	9	515	1624	0
F70-F73	Zaburzenia zachowania u osób z upośledzeniem umysłowym	253	364	856	0

V. Zasoby opieki psychiatrycznej w Powiecie Parczewskim

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi jest realizowana w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, w szczególności psychiatrycznej opieki zdrowotnej w formie opieki doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej, szpitalnej, środowiskowej oraz w domach pomocy społecznej.

Najważniejszym elementem instytucjonalnego systemu ochrony zdrowia psychicznego są zakłady opieki zdrowotnej, oferujące osobom z zaburzeniami psychicznymi leczenie i rehabilitację w rosnącej liczbie specjalistycznych placówek psychiatrycznych i odwykowych.

Do czerwca 2022 na terenie Powiatu Parczewskiego przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Parczewie funkcjonował Oddział Psychiatryczny z Pododdziałem Leczenia Uzależnień, Poradnia Zdrowia Psychicznego i Odwykowa oraz

Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu. Od lipca 2022 przy SPZOZ w Parczewie powstało Centrum Zdrowia Psychicznego, którego zadaniem jest zapewnienie kompleksowej opieki zdrowotnej nad osobami powyżej 18 roku życia z zaburzeniami psychicznymi na określonym obszarze (obejmującym powiaty: parczewski, włodawski oraz gminy: Abramów, Firlej, Jeziorzany, Kamionka, Lubartów, Michów, Niedźwiada, Ostrów Lubelski, Ostrówek, Serniki, Uścimów) w formie pomocy stacjonarnej i całodobowej, doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej i środowiskowej. W związku z czym na terenie objętym przez CZP usystematyzowano nazwy własne istniejących komórek oraz powstały nowe jednostki takie jak Poradnia Zdrowia Psychicznego w Lubartowie, Poradnia Zdrowia Psychicznego we Włodawie, Dzienny Oddział Psychiatryczny w Parczewie, Zespół Leczenia Środowiskowego, Izba Przyjęć (psychiatryczna) w Parczewie, **Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny w Lubartowie, Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny we Włodawie. Od września 2023r. Oddział Psychiatryczny z Pododdziałem Leczenia Uzależnień został przekształcony na Oddział Leczenia Uzależnień.**

Obecnie w ramach Centrum Zdrowia Psychicznego w SPZOZ w Parczewie funkcjonuje: Poradnia Zdrowia Psychicznego w Parczewie, Poradnia Zdrowia Psychicznego w Lubartowie, Poradnia Zdrowia Psychicznego we Włodawie, Oddział Psychiatryczny w Parczewie, Dzienny Oddział Psychiatryczny w Parczewie, Zespół Leczenia Środowiskowego, Izba Przyjęć (psychiatryczna) w Parczewie, **Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny w Lubartowie oraz Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny we Włodawie, a w ramach Ośrodka Leczenia Uzależnień funkcjonuje Oddział Leczenia Uzależnień, Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu oraz Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia.**

STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA – LECZNICTWO ZAMKNIĘTE

Na terenie Powiatu Parczewskiego w strukturze organizacyjnej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Parczewie działa:

Oddział Psychiatryczny w Parczewie

Do zadań Oddziału Psychiatrycznego należy:

- całodobowa diagnostyka i leczenie pacjentów z zaburzeniami psychicznymi,

- specjalistyczna opieka lekarska, porady lekarza psychiatry,
- farmakoterapia, psychoterapia indywidualna i grupowa,
- terapia zajęciowa,
- opieka pielęgniarska.

Oddział dysponuje 40 miejscami.

Dzienny Oddział Psychiatryczny w Parczewie

Do zadań Oddziału Dziennego Psychiatrycznego należy udzielanie świadczeń terapeutycznych obejmujących diagnostykę, leczenie i wczesną rehabilitację osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym psychotycznymi, z zakresu chorób dotyczących zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania, z wyłączeniem zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem środków (substancji) psychoaktywnych oraz upośledzenia umysłowego. Oddział dysponuje 10 miejscami.

Zespół Leczenia Środowiskowego

Do zadań Zespołu Leczenia Środowiskowego należy realizacja porad, wizyt domowych lub środowiskowych, sesji psychoterapii, udzielanych w środowisku zamieszkania, ujętych w kompleksowy program terapeutyczny; realizowanych przez zespół leczenia środowiskowego lub domowego w ramach kompleksowej opieki nad pacjentem i jego rodziną.

Izba Przyjęć w Parczewie

Do zadań Izby przyjęć należy:

- udzielane świadczeń całodobowo w trybie nagłym, w tym świadczeń diagnostyczno-terapeutycznych, niezakończonych hospitalizacją w oddziale stacjonarnym, obejmujących w razie potrzeby zabezpieczenia medycznego pacjentów oraz zapewnienie transportu, w razie konieczności kontynuacji dalszego leczenia specjalistycznego,
- wykonywanie procedur związanych z badaniem podmiotowym i przedmiotowym pacjentów przyjmowanych do Oddziału Psychiatrycznego, Oddziału Dziennego Psychiatrycznego, którzy zgłaszają się na podstawie skierowania lekarskiego lub są przywożeni przez zespół

Ratownictwa Medycznego albo Policję oraz zgłaszają się bez skierowania lekarskiego w stanie zagrożenia życia lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia.

Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny w Lubartowie, Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny we Włodawie

Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny jest miejscem zgłaszania się pacjenta w celu uzyskania pomocy z zakresu opieki psychiatrycznej.

Do zadań Punktu Zgłoszeniowo – Koordynującego należy:

- udzielanie informacji o zakresie działania Centrum Zdrowia Psychicznego i możliwości uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej w Centrum Zdrowia Psychicznego,
- przeprowadzenie wstępnej oceny potrzeb zdrowotnych osób zgłaszających się do PZK, uzgodnienie wstępnego planu postępowania terapeutycznego oraz udzielenie możliwego wsparcia w zakresie ustalonych potrzeb,
- uzgodnienie terminu przyjęcia i wskazanie miejsca uzyskania niezbędnego świadczenia psychiatrycznego, w przypadkach pilnych nie później niż 72 godziny od zgłoszenia,
- w przypadkach tego wymagających wskazanie miejsca uzyskania niezbędnego świadczenia z zakresu pomocy społecznej,
- udzielanie świadczeń zdrowotnych z rodzaju opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień.

Oddział Leczenia Uzależnień

Zadania realizowane przez Oddział Leczenia Uzależnienia

- diagnozowanie: zaburzeń spowodowanych spożywaniem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych,
- realizację programów psychoterapii dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- udzielanie indywidualnych świadczeń zapobiegawczo-leczniczych dla pozostających w programie terapii osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- prowadzenie działań konsultacyjno-edukacyjnych dla członków rodzin dotkniętych następstwami spożywania alkoholu lub używania innych substancji psychoaktywnych,
- przygotowanie pacjenta do kontynuowania terapii w poradni terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia lub poradni leczenia uzależnień.

Oddział dysponuje 40 miejscami.

Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu

Zadania realizowane przez Dzienny Oddział Leczenia Uzależnienia:

Zadania realizowane przez Oddział Leczenia Uzależnienia

- diagnozowanie: zaburzeń spowodowanych spożywaniem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych,
- realizację programów psychoterapii dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- udzielanie indywidualnych świadczeń zapobiegawczo-leczniczych dla pozostających w programie terapii osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- prowadzenie działań konsultacyjno-edukacyjnych dla członków rodzin dotkniętych następstwami spożywania alkoholu lub używania innych substancji psychoaktywnych.

AMBULATORIJNA SPECJALISTYCZNA OPIEKA ZDROWOTNA

W strukturze Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Parczewie funkcjonuje:

- **Poradnia Zdrowia Psychicznego w Parczewie,**
- **Poradnia Zdrowia Psychicznego w Lubartowie,**
- **Poradnia Zdrowia Psychicznego we Włodawie**

Do zadań Poradni Zdrowia Psychicznego (PZP) należy realizacja kompleksowej opieki ambulatoryjnej udzielanej przez lekarzy psychiatrów, psychoterapeutów oraz psychologów.

- **Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia**

Do zadań Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia należy realizacja kompleksowej opieki ambulatoryjnej udzielanej przez lekarzy psychiatrów, psychoterapeutów oraz terapeutów uzależnień.

Cele:

- zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej,

- upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej,
- wdrożenie strategii promocji i profilaktyki zdrowia psychicznego.

DZIAŁALNOŚĆ NIEPUBLICZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ

Na terenie Powiatu Parczewskiego funkcjonuje również:

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej KAMIMED s.c. Zakład Opiekuńczo – Leczniczy Psychiatryczny w Milanowie został założony w 2010 r.

Ścisła kadra kierownicza, jak i personel posiada wieloletnie doświadczenie w leczeniu osób cierpiących na zaburzenia psychiczne (chorych psychicznie). Większość personelu od wielu lat pracuje lub pracowała na Oddziale Psychiatrycznym. Leczenie i opieka nad osobami chorymi psychicznie, nie jest trudna, tylko specyficzna.

Nie jest to Dom Opieki Społecznej. Głównym celem Zakładu jest takie prowadzenie leczenia i opieki, by osoba cierpiąca na zaburzenia psychiczne, mogła wrócić do swojego środowiska lub, po ustabilizowaniu stanu zdrowia, znaleźć opiekę w innych formach, np. Domy Opieki Społecznej. Dlatego też największe efekty można osiągnąć w leczeniu osób cierpiących na zaburzenia typu schizofrenii, zaburzenia afektywne dwubiegunowe, jednobiegunowe.

Podopieczni Zakładu mają zagwarantowane sale 2-, 3- i 4-lózkowe i wyżywienie odpowiednie do stanu zdrowia, a także uczestnictwo w zorganizowanych zajęciach z zakresu terapii zajęciowej. Ośrodek znajduje się w małej miejscowości, na ogrodzonym 1,5-ha terenie. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej KAMIMED s.c. Zakład Opiekuńczo – Leczniczy Psychiatryczny prowadzi również opiekę i leczenie na zasadach komercyjnych. Pacjentom oferowane są również pobyty czasowe krótkoterminowe.

VI. INSTYTUCJE WSPOMAGAJĄCE

1. Powiatowy Zespół do Orzekania o Niepełnosprawności w Parczewie

Istotnym elementem systemu wsparcia jest orzecznictwo określające rodzaj i stopień niepełnosprawności oraz wskazujące kierunki działania zmierzające dla łagodzenia skutków stwierdzonej niepełnosprawności.

W Powiecie Parczewskim zadanie to realizowane jest przez Powiatowy Zespół do Orzekania o Niepełnosprawności w Parczewie, który, został powołany przez Starostę Parczewskiego w ramach zadań z zakresu administracji rządowej po uzyskaniu zgody Wojewody Lubelskiego. Zespół funkcjonuje jako wydział Starostwa Powiatowego, jest organem orzeczniczym I instancji i swoim działaniem obejmuje powiat Parczewski.

Nadzór nad orzekaniem o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności sprawuje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Bezpośredni nadzór nad

powiatowym zespołem pełni Wojewoda Lubelski.

Powiatowy Zespół realizuje zadania z zakresu administracji rządowej polegające na:

- 1) orzekaniu o stopniu niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia,
- 2) orzekaniu o niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- 3) wydawanie legitymacji dokumentującej niepełnosprawność,
- 4) wydawania kart parkingowych.

Orzeczenia o niepełnosprawności dla dzieci do 16 roku życia wydaje się dla celów:

- 1) zasiłku pielęgnacyjnego,
- 2) świadczenia pielęgnacyjnego,
- 3) korzystania z ulg i uprawnień,
- 4) zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- 5) uzyskania karty parkingowej.

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (lekким, umiarkowanym lub znacznym) wydaje się dla osób, które ukończyły 16 rok życia, dla celów:

- 1) odpowiedniego zatrudnienia,
- 2) szkolenia,
- 3) uczestnictwa w warsztacie terapii zajęciowej,
- 4) zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- 5) środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji,
- 6) uzyskania karty parkingowej,
- 7) świadczeń z pomocy społecznej,
- 8) zasiłku pielęgnacyjnego,
- 9) uzyskania przez opiekuna dziecka świadczenia pielęgnacyjnego,
- 10) ulg i uprawnień.

Legitymacja osoby niepełnosprawnej:

Zespół wystawia legitymację osoby niepełnosprawnej na podstawie ważnego, prawomocnego orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności.

Legitymacja osoby niepełnosprawnej uprawnia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami komunikacji państwowej i komunikacji miejskiej, do korzystania z ulgowych biletów do muzeów.

Karte parkingową wydaje się:

- osobie niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego stopnia niepełnosprawności mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się
- osobie niepełnosprawnej zaliczonej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z kodem

05-R, 10-N, 04-O, 07-S mającej znacznie ograniczone możliwości poruszania się

- osobie niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16 roku życia mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się

- placówce zajmującej się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się

Karta parkingowa służy do parkowania na miejscach specjalnie wyznaczonych dla osób niepełnosprawnych (tzw. kopertach) oraz można niestosować się do niektórych znaków drogowych dotyczących zakazu ruchu lub postoju w zakresie określonym ustawą Prawo o ruchu drogowym.

W 2021 roku zespół wydał 599 orzeczeń.

Z kodem 01-U orzeczono 11 osób w tym stopień umiarkowany uzyskało 7 osób a stopień znaczny 4 osoby. Z kodem 02-P orzeczono 61 osób w tym stopień lekki uzyskało 6 osób, stopień umiarkowany 35 osób a stopień znaczny 20 osób. Z kodem 12-C , trzy osoby uzyskały stopień umiarkowany.

W 2022 roku zespół wydał 747 orzeczeń.

Z kodem 01-U orzeczono 17 osób w tym stopień umiarkowany uzyskało 16 osób a stopień znaczny uzyskała 1 osoba. Z kodem 02-P orzeczono 56 osób w tym 9 osób uzyskało stopień lekki, 37 osób uzyskało stopień umiarkowany i 10 osób uzyskało stopień znaczny.

W 2023 roku zespół wydał 763 orzeczenia.

Z kodem 01-U orzeczono 10 osób w tym 1 osoba uzyskała stopień lekki, 7 osób uzyskało stopień umiarkowany a 2 osoby uzyskały stopień znaczny. Z kodem 02-P orzeczono 55 osób w tym 4 osoby uzyskały stopień lekki, 27 osób uzyskało stopień umiarkowany a 24 osoby uzyskały stopień znaczny. Z kodem 12-C orzeczono 1 osobę która otrzymała stopień znaczny.

W 2024 roku zespół wydał 1027 orzeczeń.

Z kodem 01-U orzeczono 13 osób w tym 12 osób uzyskało stopień umiarkowany a 1 osoba uzyskała stopień znaczny. Z kodem 02-P orzeczono 78 osób w tym 3 osoby uzyskały stopień lekki, 43 osoby uzyskały stopień umiarkowany a 32 osoby uzyskały stopień znaczny. Z kodem 12-C orzeczono 6 osób w tym 3 osoby uzyskały stopień umiarkowany i 3 osoby znaczny.

2. POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNA W PARCZEWIE

Powiatowa Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna rejonem działania obejmuje siedem gmin: miasto i gminę Parczew, gminę Dębowa Kłoda, Siemień, Milanów, Podedwórze, Sosnowica oraz gminę Jabłoń. Poradnia jest placówką systemu oświaty, której działalność określona jest rokiem szkolnym.

Poradnia realizuje zadania w szczególności przez:

- diagnozowanie dzieci i młodzieży
- wydawanie opinii i orzeczeń dotyczących kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży
- udzielanie pomocy bezpośredniej uczniom oraz rodzicom
- realizację zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno-wychowawczych
- wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek.

W ofercie poradni znajdują się :

- Badania diagnostyczne: psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne, Integracji Sensorycznej, przetwarzania słuchowego, predyspozycji zawodowych od urodzenia do ukończenia edukacji szkolnej
- Porady bez badań dla dzieci i młodzieży
- Terapia specjalistyczna (psychologiczna, pedagogiczna, EEG Biofeedback oraz Integracji Sensorycznej).

Jednym z zadań Poradni jest objęcie dzieci wczesnym wspomaganie rozwoju. Jak wskazuje tabela wzrasta liczba dzieci korzystającej z tej formy wsparcia z 33 w roku szkolnym 2021/2022 do 44 w roku szkolnym 2023/2024. Aktualnie na liście jest 19 dzieci oczekujących na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju.

Wyszczególnienie działań		2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
1.	Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka	33	36	44	43
2.	Liczba dzieci oczekujących na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju	3	8	13	19

8.	Liczba wydanych opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju	11	21	15	10
----	--	----	----	----	----

Na zbliżonym poziomie kształtuje się liczba dzieci przyjętych indywidualnie w ostatnich trzech latach. Liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego systematycznie rośnie. Świadczy to o większej liczbie dzieci niepełnosprawnych w systemie oświaty wymagających specjalnych metod i form kształcenia. Poradnia wydawała również orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego z uwagi na stan zdrowia utrudniający lub uniemożliwiający uczęszczanie do szkoły. Obrazuje ten fakt tabela poniżej.

Wyszczególnienie działań		2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025 Dane do 21 maja 2025r.
1.	Liczba dzieci przyjętych indywidualnie w Poradni	698	721	711	586
2.	Liczba wydanych orzeczeń do kształcenia specjalnego	66	91	79	47
3.	Liczba wydanych orzeczeń do nauczania indywidualnego	33	32	24	11
4.	Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	2	4	3	2

Liczba wydanych opinii od 2021/2022 wzrosła w porównaniu do ostatniego roku szkolnego 2023/2024. Więcej dzieci doświadcza niepowodzeń szkolnych z powodu specyficznych trudności w nauce lub dostosowania wymagań z uwagi na deficyty w rozwoju poznawczym.

Wydawane są również informacje o wynikach badań do celów orzecznich jak również lekarskich- związanych z dalszym leczeniem. Do końca maja 2025r. wydano 199 opinii.

Wyszczególnienie działań		2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025 (dane do 21 maja 2025r.)
1.	Liczba wydanych opinii	230	277	299	199
2.	Liczba wydanych informacji o wynikach diagnozy	79	71	52	48

Liczba wszystkich przeprowadzonych diagnoz od 2021/2022 wzrosła i kształtuje się obecnie na zbliżonym poziomie.

Wyszczególnienie działań		2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025 (dane za I semestr) (do 31.01.2025r)
1.	Liczba przeprowadzonych diagnoz (psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych, SI)	1309	1428	1397	691

Zaobserwowano wzrost zainteresowania terapią na terenie Poradni. Wynika to z większego zapotrzebowania na specjalistyczne wsparcie. Częściej pracownicy Poradni uczestniczą w zajęciach na terenie szkół wychodząc z profilaktyką zdrowia psychicznego, uzależnień i budowania zasobów osobistych dzieci w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach.

Wyszczególnienie działań		2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025 (dane za I semestr) (do 31.01.2025r)
1.	Liczba dzieci objętych terapią	330	296	298	288
2.	Zajęcia psychoedukacyjne dla uczniów przeprowadzone w	615	818	870	621

	szkołach (liczba uczestników)				
3.	Zajęcia z zakresu poradnictwa zawodowego w szkołach (liczba uczestników)	318	526	487	467
4.	Zajęcia grupowe dla dzieci i młodzieży na terenie Poradni (liczba uczestników)	8	7	15	11

Specjaliści psychologzy podejmowali interwencje kryzysowe. Ich liczba kształtuje się na zbliżonym poziomie i wynosi od 17 w 2021/2022 do 19 w 2023/2024.

Porady i konsultacje wynoszą od 807 w roku szkolnym 2021/2022 do 242 w 2023/2024. Specjaliści są zapraszani na prelekcje do szkół. Zwiększa się zainteresowanie tą formą wsparcia.

Współpraca szkół i przedszkoli wiąże się również z udziałem specjalistów Poradni w zespołach ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Wyszczególnienie działań		2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025 (dane za I semestr)
1.	Interwencje kryzysowe (liczba uczestników)	17	21	19	3
2.	Porady, konsultacje (liczba udzielonych porad i konsultacji)	807	719	742	704
3.	Prelekcje dla rodziców w szkołach (liczba spotkań)	2	7	6	1
4.	Szkolenie rad pedagogicznych na terenie szkół (ilość szkoleń)	1	1	1	1
5.	Udział w posiedzeniach zespołów ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych na terenie szkół i przedszkoli (ilość spotkań)	18	19	14	11

Powiatowa Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna współpracuje z Miejski Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Parczewie w ramach realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Efektem współpracy jest realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach podstawowych.

Dla rodziców i opiekunów przygotowano propozycję Warsztatów Dla Dobrych Rodziców celem podnoszenia kompetencji wychowawczych.

Wyszczególnienie działań		2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025 (dane za I semestr)
1.	Program profilaktyczny „Unplugged” – klasy 7 (Liczba uczestników)	105	98	-	91
2.	Program profilaktyczny „ Domowi detektywi czyli Jaś i Małgosia na tropie” – klasy 4 (liczba uczestników)	132	121	119	135
	Warsztat umiejętności wychowawczych dla rodzin zastępczych (liczba uczestników)	-	-	9	6

Inne zadania realizowane przez Poradnię:

- Warsztaty dla rozwodzących się rodziców
- Badania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej - na wniosek PCPR Parczew.
- Badania dzieci z rodzin zastępczych
- Współpraca z Fundacją Viktor
- Współpraca z MOPS, Policją, Prokuraturą
- Zajęcia zawodoznawcze dla pacjentów z oddziału dziennego psychiatrycznego Centrum Zdrowia Psychicznego SPZOZ w Parczewie
- Praca w komisji konkursowej Regionalnej Olimpiady Wiedzy o Zdrowiu Psychicznym
- Współpraca z Uczelniami Wyższymi dotycząca praktyk studenckim.

3. POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W PARCZEWIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Parczewie realizuje **zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w Powiecie Parczewskim.**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Parczewie obejmuje pomocą osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz upośledzeniem umysłowym w zakresie dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jednym z dofinansowań ze środków PFRON jest dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów. Celem uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym jest ogólna poprawa sprawności psychofizycznej oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

W 2021 roku dofinansowanie otrzymały 2 osoby z zaburzeniami psychicznymi

W 2022 roku dofinansowanie otrzymała 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi

W 2023 dofinansowanie otrzymały 2 osoby z zaburzeniami psychicznymi

W 2024 roku dofinansowanie otrzymały 8 osób z zaburzeniami psychicznymi

Inną formą wsparcia jest dofinansowanie do likwidacji barier. Podstawą przyznania dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych likwidacji wszystkich rodzajów barier jest realizacja przedsięwzięcia umożliwiającego lub w znacznym stopniu ułatwiającego samej osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. Likwidacja barier ma na celu usprawnienie działania tej osoby w społeczeństwie i umożliwić jej wydajniejsze funkcjonowanie. Dofinansowanie może być przyznane na likwidację :

- barier architektonicznych (to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym);
- barier technicznych (to przeszkody wynikające z braku zastosowania odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń);
- barier w komunikowaniu się (to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji).

Dofinansowanie z zakresu likwidacji **barier technicznych** w następujących latach otrzymało:

2021- 3 osoby z zaburzeniami psychicznymi

2022 - 2 osoby z zaburzeniami psychicznymi

2023 - 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi

2024 - 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi

Dofinansowanie z zakresu likwidacji **barier w komunikowaniu** w następujących latach otrzymało:

2021 -2 osoby z zaburzeniami psychicznymi

2022 – 2 osoby z zaburzeniami psychicznymi

2023 - 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi

2024 - 2 osoby z zaburzeniami psychicznymi

Dofinansowanie z zakresu likwidacji **barier architektonicznych w 2024 roku otrzymała 1 osoba**

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Parczewie udziela dofinansowań w zakresie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom z niepełnosprawnością na podstawie odrębnych przepisów.

Celem dofinansowania jest pomoc finansowa przy zakupie sprzętów, przyrządów i urządzeń wspierających funkcjonowanie i rehabilitację osób niepełnosprawnych w ich miejscu zamieszkania. O dofinansowanie można się starać, gdy cena przedmiotu dofinansowania jest wyższa od limitu dofinansowania określonego przez ministra zdrowia.

Przedmioty ortopedyczne to przyrządy niezbędne do samodzielnego funkcjonowania osoby niepełnosprawnej, np. protezy, kule, wózek inwalidzki.

Środki pomocnicze to przedmioty, które w znacznym stopniu ułatwiają funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w środowisku społecznym lub wręcz to umożliwiają, np. pomoce optyczne dla niedowidzących, aparaty słuchowe, cewniki.

Dofinansowanie do **przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych** w następujących latach otrzymało:

2021 – 50 osób z zaburzeniami psychicznymi

2022- 32-osoby z zaburzeniami psychicznymi

2023- 44 osoby z zaburzeniami psychicznymi

2024 -32 osoby z zaburzeniami psychicznymi

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny

Jest to sprzęt zalecony przez lekarza niezbędny do rehabilitacji w warunkach domowych, który nie jest objęty ubezpieczeniem zdrowotnym. Sprzęt rehabilitacyjny traktowany jest w przepisach odmiennie niż wyroby medyczne. Nie ma określonego katalogu sprzętów rehabilitacyjnych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie może udzielić dofinansowania na sprzęt na wniosek osoby niepełnosprawnej poparty zaleceniami lekarza prowadzącego. Wysokość dofinansowania wynosi do 80% jego kosztów, nie więcej jednak niż do wysokości pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

O dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny w latach 2021-2024 nie ubiegała się żadna osoba z zaburzeniami psychicznymi

VII. FORMY POMOCY SPOŁECZNEJ DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

1. DOM POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie Powiatu Parczewskiego funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Kalince przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych. Dom Pomocy Społecznej w Kalince jest jednostką organizacyjną Powiatu Parczewskiego. Powiat Parczewski otrzymał zezwolenie na prowadzenie Domu Pomocy Społecznej w Kalince na czas nieokreślony.

Dom Pomocy Społecznej w Kalince jest jednostką typu stacjonarnego, zapewniającą całodobową opiekę osobom przewlekle psychicznie chorym. Dom posiada 96 miejsc dla kobiet i mężczyzn. W roku 2024 było wykorzystanych 100% miejsc. Na dzień 31.12.2024r. zamieszkiwało 98 osób w wieku od 21 lat do 91 lat.

Dom świadczy usługi w zakresie potrzeb bytowych zapewniając; miejsce zamieszkania, wyżywienie, odzież, obuwie, utrzymanie czystości, usługi opiekuńcze polegające na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji, niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych, a także usługi wspomagające m.in. polegające na umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i aktywności psychicznej i fizycznej, zapewnienia warunków do usamodzielnienia mieszkańca w miarę jego możliwości.

2. ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

1) **Środowiskowy Dom Samopomocy w Laskach** jest placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnością intelektualną oraz z niepełnosprawnością sprzężoną. ŚDS świadczy usługi od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 16.00. Dom posiada 35 miejsc statutowych i działa na podstawie

Uchwały Nr X/52/2011 Rady Miejskiej w Parczewie z dnia 28 czerwca 2011r. jako jednostka budżetowa Gminy Parczew. Nadzór nad Domem sprawuje Burmistrz Parczewa.

ŚDS jest jednostką budżetową Gminy Parczew, finansowaną za jej pośrednictwem ze środków otrzymanych na realizację zadań zleconych przez Wojewodę Lubelskiego.

Podstawą przyjęcia do Domu jest decyzja administracyjna wydana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Parczewie. Pobyt jest nieodpłatny. Zapewniamy usługi transportowe pod nadzorem opiekuna. Dom świadczy usługi zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Usługi obejmują: treningi funkcjonowania w życiu codziennym, w tym trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji w grupie, w urzędach, w instytucjach kultury. Trening umiejętności komunikacyjnych z wykorzystywaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się. Trening umiejętności spędzania czasu wolnego, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w załatwianiu niezbędnych świadczeń zdrowotnych.

W placówce codziennie odbywają się zajęcia z wykorzystaniem różnych form i rodzajów terapii zajęciowej: arteterapii, socjoterapii, ergoterapii. Zajęcia odbywają się w formie indywidualnej lub grupowej, dobierane są w zależności do potrzeb i możliwości uczestników.

Celami Domu jest podtrzymanie i rozwijanie umiejętności osób uczestniczących w zajęciach: utrzymanie dobrej formy psychicznej, fizycznej, rozwijanie sprawności motorycznej, intelektualnej, społecznej, podnoszenie zaradności.

2) Środowiskowy Dom Samopomocy w Sosnowicy „Zielony Zakątek” powstał dzięki realizacji projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020 z przeznaczeniem na utworzenie „Dziennego Ośrodka Wsparcia” dla osób niepełnosprawnych i starszych. Placówka świadczy usługi dla osób dorosłych z zaburzeniami czynności psychicznych, przewlekle psychicznie chorych oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną. Środowiskowy Dom Samopomocy w Sosnowicy „Zielony Zakątek” posiada 17 miejsc statutowych z następującą kadrą: Kierownik, główna księgowa, terapeuta, terapeuta zajęciowy i opiekun medyczny. W SDS prowadzone są następujące formy działalności:

1. Pracownie: terapii zajęciowej, komputerowa, aktywizacji ruchowej

2. Treningi samoobsługi i umiejętności społecznych tj.:

a) trening funkcjonowania w codziennym życiu:

- trening higieniczny i dbałości o wygląd zewnętrzny

-trening samoobsługi i zaradności życiowej z elementami treningu umiejętności praktycznych:

-trening ekonomiczno-budżetowy

b) trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów

c) trening umiejętności spędzania czasu wolnego

d) trening umiejętności komunikacyjnych:

3. Pozostałe usługi świadczone przez ŚDS to:

- a) poradnictwo psychologiczne – świadczone jest przez psychologa Zespołu Leczenia Środowiskowego przy Centrum Zdrowia Psychicznego SPZOZ w Parczewie. Uczestnicy ŚDS to pacjenci ZLS korzystający z usług świadczonych w środowisku domowym oraz na terenie placówki. Profilaktyka zdrowia psychicznego i poradnictwo odbywają się w formie rozmów indywidualnych, telefonicznych lub wizyt specjalistów na miejscu.
- b) praca socjalna – uczestnicy ŚDS za pośrednictwem kierownika placówki korzystają z pomocy pracowników socjalnych OPS i ZLS w w/w zakresie usług.
- c) terapia ruchowa – zajęcia prowadzone w ramach pracowni aktywizacji ruchowej
- d) pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych – pomoc w uzyskaniu dostępu do świadczeń zdrowotnych (umówienie wizyty u specjalisty, uzyskanie teleporady, pomoc w realizacji recepty lub uzyskaniu e- recepty i jej realizacji), promocja zdrowia oraz motywowanie do przestrzegania zaleceń lekarskich, nadzorowanie stanu zdrowia uczestnika, profilaktyka zdrowotna, w szczególności profilaktyka uzależnień, organizacji wyjazdów do specjalistów, organizacji uzyskania bezpłatnej pomocy psychologicznej, psychiatrycznej i terapeutycznej Zespołu Leczenia Środowiskowego przy Centrum Zdrowia Psychicznego w Parczewie. Organizowanie pogadek tematycznych z pracownikami SPZOZ w Sosnowicy, promowanie zdrowego trybu życia, profilaktyka uzależnień.
- e) transport uczestników – zapewnia Gmina Sosnowica
- f) szkolenia/warsztaty dla uczestników
- g) organizacja czasu wolnego uczestników
- h) inne formy prowadzonej działalności - opieka i wsparcie – mające na celu poprawę funkcjonowania uczestnika realizowane poprzez nadzorowanie stanu zdrowia uczestnika.

3. WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ w PARCZEWIE

Na terenie Powiatu Parczewskiego funkcjonuje jeden Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Caritas Diecezji Siedleckiej. Do warsztatu uczęszczają 32 osoby z niepełnosprawnością. Osoby z zaburzeniami psychicznymi w następujących latach zostały objęte pomocą :

2021 rok 10 osób z zaburzeniami psychicznymi

2022 rok 10 osób z zaburzeniami psychicznymi

2023 rok 9 osób z zaburzeniami psychicznymi

2024 rok 10 osób z zaburzeniami psychicznymi

Warsztat jest placówką pobytu dziennego, zajęcia trwają 11 miesięcy w roku, 7 godzin dziennie, 35 godzin w tygodniu. Realizuje zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku.

W warsztacie funkcjonuje 6 pracowni tj.:

- gospodarstwa domowego
- artystyczna;
- krawiecko – hafciarska;
- multimedialna;
- poligrafii i reklamy;
- stolarska.

Uczestnicy poszczególnych pracowni kwalifikowani są zgodnie z własnymi zainteresowaniami i predyspozycjami psychofizycznymi. Przy pomocy terapii realizują zadania zawarte w indywidualnym programie rehabilitacji uczestnika.

4. WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO

Parczewska Spółdzielnia Socjalna Caritas prowadząc wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego świadczy usługi dla osób starszych i niepełnosprawnych. W wypożyczalni do dyspozycji mamy łóżka rehabilitacyjne, wózki inwalidzkie, koncentratory tlenu i inny sprzęt rehabilitacyjny w zależności od rodzaju niepełnosprawności beneficjentów, dla których samodzielności i funkcjonalności oraz rehabilitacji są one niezbędne.

Świadczone przez Spółdzielnię usługi są płatne, na wniosek instytucji pomocowych (MOPS i PCPR), dla osób w trudnej sytuacji finansowej istnieje możliwość wypożyczenia sprzętu nieodpłatnie lub przy częściowej odpłatności.

Dotknięcie niepełnosprawnością lub wypadkiem jest sytuacją kryzysową. Im szybciej potrzebująca osoba otrzyma pomoc, tym szybciej powróci do aktywności społecznej i zawodowej oraz uniknie schorzeń wtórnych. Parczewska Spółdzielnia Socjalna Caritas prowadząc wypożyczalnię uzupełnia działania ustawowe oferowane przez państwo.

VIII. AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Aktywizacja zawodowa prowadzona przez Powiatowy Urząd Pracy w Parczewie obejmuje w swoich działaniach również osoby niepełnosprawne. Osoby takie mogą mieć status osoby bezrobotnej niepełnosprawnej bądź osoby niepełnosprawnej poszukującej pracy

niepozostającej w zatrudnieniu. Osoby posiadające status bezrobotnego niepełnosprawnego korzystają z form proponowanych przez urząd, finansowanych z środków Funduszu Pracy przyznawanych decyzjami Ministra oraz środków finansowych projektów Europejskiego Funduszu Społecznego. Natomiast osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu korzystają z form aktywizacji zawodowej finansowanych ze środków PFRON przekazywanych PUP w Parczewie na podstawie porozumień z dnia 07 kwietnia 2021 roku oraz z dnia 16 maja 2022 roku, z dnia 23 maja 2023 roku oraz z dnia 28 maja 2024 roku zawartych pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy a Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Parczewie. Formy aktywizacji zawodowej, z jakiej mogą skorzystać osoby niepełnosprawne poszukujące pracy nie pozostają w zatrudnieniu, zostały określone w w/w porozumieniach, są to: szkolenia, staże, prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundacja kosztów doposażenia stanowiska pracy.

Przy aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, czy to posiadających status osoby bezrobotnej czy niepełnosprawnej poszukującej pracy niepozostającej w zatrudnieniu, przez PUP brana jest pod uwagę sama niepełnosprawność, a nie jej rodzaj. W uzasadnionych przypadkach (gdzie głównym elementem rekrutacyjnym/kwalifikacyjnym na daną formę jest stan zdrowia) to rodzaj i stopień niepełnosprawności decyduje o możliwości pokierowania osoby na daną formę aktywizacji.

Powiatowy Urząd Pracy gromadzi informacje dotyczące głównie posiadania bądź nie posiadania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. W kwalifikowaniu osób niepełnosprawnych do skorzystania z form Urzędu Pracy nie ma znaczenia rodzaj niepełnosprawności a jedynie chęć oraz gotowość osób do skorzystania z oferowanych propozycji. Powiatowy Urząd Pracy w Parczewie w prowadzonych statystykach uwzględnia jedynie podział na osoby bezrobotne niepełnosprawne oraz na osoby niepełnosprawne poszukujące pracy, niepozostające w zatrudnieniu.

Poniżej zostanie przedstawione zestawienie statystyczne osób niepełnosprawnych, które były włączone do ewidencji osób zarejestrowanych w PUP w Parczewie. Zestawienia uwzględniały będą podział roczny. Zestawienie to jest wykonane na podstawie SPRAWOZDANIA O OSOBACH NIEPEŁNOSPRAWNYCH BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY NIEPOZOSTAJĄCYCH W ZATRUDNIENIU (załącznik MPIPS – 07). Z nich nie ma możliwości wyselekcjonowania osób niepełnosprawnych o zaburzeniach psychicznych jakie skorzystałyby z konkretnych form aktywizacji.

Jest jedynie możliwość ukazania ile takich osób było zarejestrowanych w PUP w Parczewie w przeciągu roku sprawozdawczego.

Rok 2021

Pod koniec okresu sprawozdawczego tj. na dzień 31.12.2021r. w PUP w Parczewie zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które przedstawiły do wglądu orzeczenie o rodzaju niepełnosprawności było 64 w tym 20 kobiet. Z czego daje się wyselekcjonować na podstawie statystyk PUP 5 osób posiadających dokumenty poświadczające niepełnosprawność o charakterze zaburzeń psychicznych. Natomiast osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych było 37 w tym 19 kobiet. Z czego daje się wyselekcjonować na podstawie statystyk PUP 2 osoby posiadające dokumenty poświadczające niepełnosprawność o charakterze zaburzeń psychicznych.

Tabela 1. Osoby niepełnosprawne będące w ewidencji Urzędu Pracy na koniec 2021 roku

Wyszczególnienie	Bezrobotni niepełnosprawni		Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	64	20	37	19
Po stażu	0	0	6	4
Po robotach publicznych	1	0	0	0
Po szkoleniu	5	1	4	2

W ramach poradnictwa zawodowego w 2021 roku skorzystała 1 osoba niepełnosprawna poszukująca pracy, niepozostająca w zatrudnieniu. Natomiast osób bezrobotnych niepełnosprawnych było 13.

Rok 2022

Pod koniec okresu sprawozdawczego tj. na dzień 31.12.2022r. w PUP w Parczewie zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które przedstawiły do wglądu orzeczenie o rodzaju niepełnosprawności było 55 w tym 17 kobiet. Z czego daje się wyselekcjonować na podstawie statystyk PUP 8 osób posiadających dokumenty poświadczające niepełnosprawność o charakterze zaburzeń psychicznych. Natomiast osób

niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych było 33 w tym 16 kobiet. Z czego daje się wyselekcjonować na podstawie statystyk PUP 5 osób posiadających dokumenty poświadczające niepełnosprawność o charakterze zaburzeń psychicznych.

Tabela 2. Osoby niepełnosprawne będące w ewidencji Urzędu Pracy w roku 2022

Wyszczególnienie	Bezrobotni niepełnosprawni		Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	55	17	33	16
Po stażu	0	0	3	2
Po robotach publicznych	1	0	0	0
Po szkoleniu	1	0	2	1

W ramach poradnictwa zawodowego indywidualnego w 2022 roku skorzystało 11 osób bezrobotnych niepełnosprawnych. W roku sprawozdawczym organizowane były również spotkania z doradcą zawodowym mające na celu udzielenie informacji o możliwościach i zasadach korzystania z form aktywnych proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy dla 8 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu oraz 3 osób bezrobotnych niepełnosprawnych.

Rok 2023

Pod koniec okresu sprawozdawczego tj. na dzień 31.12.2023r. w PUP w Parczewie zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które przedstawiły do wglądu orzeczenie o rodzaju niepełnosprawności było 70 w tym 24 kobiet. Z czego daje się wyselekcjonować na podstawie statystyk PUP 6 osób posiadających dokumenty poświadczające niepełnosprawność o charakterze zaburzeń psychicznych. Natomiast osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych było 27 w tym 14 kobiet. Z czego daje się wyselekcjonować na podstawie statystyk PUP 5 osób posiadających dokumenty poświadczające niepełnosprawność o charakterze zaburzeń psychicznych.

Tabela 3. Osoby niepełnosprawne będące w ewidencji Urzędu Pracy w roku 2023r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni niepełnosprawni		Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	70	24	27	14
Po stażu	1	0	2	1
Po szkoleniu	2	0	1	0

W ramach poradnictwa zawodowego indywidualnego w 2023 roku skorzystało 13 osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz 3 osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu. W roku sprawozdawczym organizowane były również spotkania z doradcą zawodowym mające na celu udzielenie informacji o możliwościach i zasadach korzystania z form aktywnych proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy dla 13 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu oraz 9 osób bezrobotnych niepełnosprawnych.

Rok 2024

Pod koniec okresu sprawozdawczego tj. na dzień 31.12.2024 r. w PUP w Parczewie zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które przedstawiły do wglądu orzeczenie o rodzaju niepełnosprawności było 53 w tym 20 kobiet. Z czego daje się wyselekcjonować na podstawie statystyk PUP 4 osób posiadających dokumenty poświadczające niepełnosprawność o charakterze zaburzeń psychicznych. Natomiast osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych było 28 w tym 13 kobiet. Z czego daje się wyselekcjonować na podstawie statystyk PUP 3 osób posiadających dokumenty poświadczające niepełnosprawność o charakterze zaburzeń psychicznych.

Tabela 3. Osoby niepełnosprawne będące w ewidencji Urzędu Pracy w roku 2024r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni niepełnosprawni		Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	53	20	28	13
Po stażu	1	0	3	2
Po szkoleniu	2	0	1	0

W ramach poradnictwa zawodowego indywidualnego w 2024 roku skorzystało 18 osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz 1 osoba niepełnosprawna poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu. W roku sprawozdawczym organizowane były również spotkania z doradcą zawodowym mające na celu udzielenie informacji o możliwościach i zasadach korzystania z form aktywnych proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy dla 8 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu oraz 7 osób bezrobotnych niepełnosprawnych.

Zatrudnianie osób niepełnosprawnych na skutek działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Parczewie.

Rok 2021

W 2021 roku z ewidencji osób zarejestrowanych w PUP w Parczewie wyrejestrowano 43 osoby bezrobotnych niepełnosprawnych, w tym 13 kobiet. Za podjęcie pracy wyłączono 16 osób. Wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu wyłączono 8 osób.

Tabela 4. Osoby niepełnosprawne wyłączone z ewidencji Urzędu Pracy na dzień 31.12.2021r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni niepełnosprawni		Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	43	13	8	4
Podjęcie pracy	16	4	0	0

Prace subsydiowana	6	3	0	0
Praca niesubsydiowana	10	1	0	0
Szkolenia	3	0	1	0
Staż	2	0	3	3

Rok 2022

W 2022 roku z ewidencji osób zarejestrowanych w PUP w Parczewie wyrejestrowano 56 osób bezrobotnych niepełnosprawnych, w tym 22 kobiety. Za podjęcie pracy wyłączono 28 osób. Wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu wyłączono 11 osób. Za podjęcie pracy wyłączono 1 osobę.

Tabela 5. Osoby niepełnosprawne wyłączone z ewidencji Urzędu Pracy na dzień 31.12.2022r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni niepełnosprawni		Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	56	22	11	4
Podjęcie pracy	28	12	1	0
Prace subsydiowana	4	1	1	0
Praca niesubsydiowana	24	11	0	0
Szkolenia	1	0	0	0
Staż	4	2	0	0

Rok 2023

W 2023 roku z ewidencji osób zarejestrowanych w PUP w Parczewie wyrejestrowano 56 osób bezrobotnych niepełnosprawnych, w tym 22 kobiety. Za podjęcie pracy wyłączono 28 osób. Wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu wyłączono 11 osób. Za podjęcie pracy wyłączono 1 osobę.

Tabela 6. Osoby niepełnosprawne wyłączone z ewidencji Urzędu Pracy na dzień 31.12.2023r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni niepełnosprawni		Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	48	19	11	6
Podjęcie pracy	17	8	0	0
Prace subsydiowana	3	1	0	0
Praca niesubsydiowana	14	7	0	0
Szkolenia	2	0	0	0
Staż	8	6	1	1

Rok 2024

W 2024 roku z ewidencji osób zarejestrowanych w PUP w Parczewie wyrejestrowano 92 osoby bezrobotne niepełnosprawne, w tym 42 kobiety. Za podjęcie pracy wyłączono 25 osób. Wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu wyłączono 15 osób, w tym 6 kobiet. Za podjęcie pracy wyłączono 1 osobę.

Tabela 6. Osoby niepełnosprawne wyłączone z ewidencji Urzędu Pracy na dzień 31.12.2024r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni niepełnosprawni		Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	92	42	15	6
Podjęcie pracy	25	17	1	0
Prace subsydiowana	2	1	1	0

IX. CELE PROGRAMU

1 CEL GŁÓWNY: ZAPEWNIENIE OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI W TYM OSOBOM UZALEŻNIONYM ORAZ DOŚWIADCZAJĄCYM KRYZYSU PSYCHICZNEGO, WSZECHESTRONNEJ I KOMPLEKSOWEJ OPIEKI I WSPARCIA ADEKWATNYCH DO ICH POTRZEB

CEL SZCZEGÓŁOWY:

1a . UPOWSZECHNIENIE ZINTEGROWANEGO i KOMPLEKSOWEGO MODELU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO W OPARCIU O MODEL OPIEKI ŚRODOWISKOWEJ

	Opis zadania	Forma realizacji	Podmioty jednostki odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
1.	Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie	Opracowanie programu	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Parczewie	2025 r.	
2.	Utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego	Zadanie zrealizowane . Centrum Zdrowia Psychicznego funkcjonuje od 1 lipca 2022 r.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Parczewie	Realizacja ciągła od 1 lipca 2022 r.	

CEL SZCZEGÓŁOWY1d: UPOWSZECHNIENIE ZRÓŻNICOWANYCH FORM POMOCY I OPARCIA SPOŁECZNEGO

1.	Aktualizacja poszerzenia , zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy :bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej	Realizacja programów PFRON: „Samodzielność-Aktywność- Mobilność” – Mieszkanie dla absolwenta „Samodzielność-Aktywność- Mobilność” – Dostępne mieszkanie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Parczewie	Realizacja ciągła	
2.	Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Dofinansowanie w ramach budżetu powiatu	Samorząd Powiatu Parczewskiego	Realizacja ciągła	
3.	Zwiększenie udziału zagadnień Pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie	Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej: • dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusie rehabilitacyjnym; • dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze; • dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się, technicznych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Parczewie	Realizacja ciągła	

		i architektonicznych • Realizacja Programu resortowego Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pod nazwą "Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego edycja 2025 • Realizacja Programu resortowego Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pod nazwą "Opieka wytchnieniowa" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego edycja 2025 • Realizacja programu PFRON „Aktywny samorząd”			
CEL SZCZEGÓŁOWY 1e: AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI					
1.	Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej,	Umożliwienie i organizacja szkoleń oraz staży dla osób z			

	organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami , w tym z zaburzeniami psychicznymi	niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi. Indywidualne spotkania w ramach porad indywidualnych z doradcą zawodowym, w celu określenia predyspozycji i preferencji zawodowych.	Powiatowy Urząd Pracy w Parczewie	Realizacja ciągła	
2.	Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	Informowanie lokalnych pracodawców o możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi m.in. w ramach środków PFRON.	Powiatowy Urząd Pracy w Parczewie	Realizacja ciągła	
3.	Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy	Współpraca z instytucjami wspierającymi rehabilitację zawodową (WTZ). Organizacja spotkań integracyjnych i edukacyjnych z doradcą zawodowym w celu podnoszenia świadomości o profilaktyce zdrowia psychicznego. Organizacja spotkań z przedstawicielami fundacji	Powiatowy Urząd Pracy w Parczewie	Realizacja ciągła	

		wspierających rozwój i zatrudnianie osób z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi.			
CEL SZCZEGÓŁOWY1f: SKOORDYNOWANIE DOSTĘPNYCH FORM OPIEKI I POMOCY					
1.	Powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	Powołanie Zespołu do opracowania , realizacji , koordynowania i monitorowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2025-2030 – Uchwała Zarządu Powiatu w Parczewie Nr 17/59/2024 z dnia 11 września 2024 r.	Zarząd Powiatu w Parczewie		Zrealizowano
2.	Utworzenie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych medycznych i społecznych świadczeń	Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2025 -2030	Zespół do opracowania realizacji , koordynowania i monitorowania POZP	2025 r.	W trakcie realizacji
3.	Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego	Zgodnie z przygotowanym programem	Podmioty wskazane jako realizatorzy poszczególnych celów programu. Koordynowanie	1 spotkanie Zespołu co pół roku	

			i monitorowanie –Zespół		
4.	Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnych dostępnych formach opieki zdrowotnej, Pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Opracowanie przewodnika i zamieszczenie go na stronach internetowych Starostwa Powiatowego w Parczewie, PCPR, PUP, PPPP w Parczewie	Starostwo Powiatowe w Parczewie	Aktualizacja 1 raz w roku	
CEL GŁÓWNY: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb					
CEL SZCZEGÓŁOWY1g: Udzielenie wsparcia psychologiczno- pedagogicznego dzieciom , uczniom , rodzicom i nauczycielom					
1.	Zapewnianie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnię psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy	• diagnozowanie dzieci i młodzieży • wydawanie opinii i orzeczeń dotyczących kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży • udzielanie pomocy	Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Parczewie	Cały okres trwania programu	

	z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci , uczniów, rodzin nauczycieli	bezpośredniej uczniom oraz rodzicom w formie porad i konsultacji • realizacja zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno-wychowawczych • wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek.			
--	--	--	--	--	--

2.	Udzielanie Pomocy psychologiczno pedagogicznej dzieciom i uczniom z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzicom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty	• Badania diagnostyczne: psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne, Integracji Sensorycznej, przetwarzania słuchowego, predyspozycji zawodowych od urodzenia do ukończenia edukacji szkolnej • Porady bez badań dla dzieci i młodzieży • Terapia specjalistyczna • Zajęcia warsztatowe i psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży realizowane zgodnie z zapotrzebowaniem szkół i przedszkoli • Prowadzenie grup wsparcia oraz warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze dla rodziców • Prowadzenie grup wsparcia dla szkolnych specjalistów • Szkoleniowe rady pedagogiczne wynikające z potrzeb placówek oświatowych • Udzielanie pomocy psychologiczno -pedagogicznej uczniom i ich rodzicom	Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Parczewie, Placówki oświatowe - Pedagodzy Szkolni	Cały okres trwania programu	
----	---	---	--	------------------------------------	--

		• pracę specjalistów i wychowawców na zajęciach lekcyjnych, • indywidualną pracę z uczniem (porady i konsultacje), • realizację warsztatów profilaktycznych i prelekcji, • szkolenia, konsultacje i prelekcje dla rodziców • podejmowanie interwencji wychowawczo profilaktycznych i mediacji w sytuacjach kryzysowych • zwiększanie świadomości uczniów na temat zdrowia psychicznego poprzez przygotowywanie ich do udziału w olimpiadach, konkursach • przygotowanie i udostępnienie uczniom ulotek, gazetek na temat zdrowia psychicznego, • współpraca z instytucjami zajmującymi się problematyką			
--	--	--	--	--	--

		zdrowia psychicznego.			
--	--	-----------------------	--	--	--

X. Realizatorzy programu:

Realizatorami zadań określonych w programie są: jednostki samorządu terytorialnego w tym pomocy społecznej, oświaty, zakłady opieki zdrowotnej, urząd pracy oraz organizacje pozarządowe działające na terenie Powiatu Parczewskiego, a w szczególności:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Parczewie.
2. Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Parczewie.
3. Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Parczewie.
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Parczewie .
5. Dom Pomocy Społecznej w Kalince.
6. Warsztat Terapii Zajęciowej w Parczewie.
7. Miejski i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Parczewie.
8. Placówki szkolne
9. Powiatowy Urząd Pracy w Parczewie.
10. Samorząd Powiatowy

XI. Finansowanie

Głównych źródeł finansowania zadań wynikających z niniejszego Programu upatruje się w:

1. Środkach finansowych pozostających w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia,
2. Środkach budżetowych jednostek samorządu terytorialnego,
3. Własnych środkach finansowych zakładów opieki zdrowotnej,
4. Środkach pochodzących z PFRON,
5. Środkach pochodzących z funduszy europejskich,
6. Środkach własnych realizatorów programu.

XII. Monitoring

Program będzie podlegał monitorowaniu w oparciu o dane zebrane przez Zespół. Realizatorzy, zaangażowani w realizację poszczególnych działań monitorują potrzeby, które będą stanowiły podstawę do dokonania zmian w poszczególnych działaniach programu.

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu odbywać się będzie również w oparciu o coroczne sprawozdania podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

XIII. Sprawozdawczość

Corocznie syntetyczną informację przygotowują podmioty odpowiedzialne za realizację programu, którą w formie rocznego sprawozdania do **końca marca za rok poprzedni** prześlą do Starostwa Powiatowego w Parczewie w wersji elektronicznej i papierowej.

Przewodniczący Zespołu do opracowania, realizacji, koordynowania i monitorowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego będzie odpowiedzialny za przygotowanie i przedstawienie sprawozdania z realizacji programu za miniony rok Zarządowi Powiatu w Parczewie.

XIV. Wskaźniki monitorujące

- 1) liczba osób hospitalizowanych na oddziale psychiatrycznym,
- 2) liczba osób hospitalizowanych na pododdziale odwykowym,
- 3) liczba udzielonych porad w poradni zdrowia psychicznego,
- 4) liczba porad udzielonych w poradni terapii uzależnień od alkoholu,
- 5) liczba dzieci objętych oddziaływaniami terapeutycznymi (światlice środowiskowe, socjoterapeutyczne, grupy wsparcia, terapia indywidualna),
- 6) poziom zatrudnienia specjalistycznej kadry z zakresu opieki psychiatrycznej,
- 7) liczba oddziałów i łóżek z zakresu opieki psychiatrycznej,
- 8) liczba poradni z zakresu opieki psychiatrycznej,
- 9) liczba warsztatów terapii zajęciowej i innych form rehabilitacji społecznej,
- 10) liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych różnymi formami działalności na rzecz aktywizacji zawodowej,

- 11) liczba osób z zaburzeniami psychicznymi podejmujących zatrudnienie na skutek działań Powiatowego Urzędu Pracy,
- 12) ilość przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych,
- 13) ilość rozpowszechnionych na terenie powiatu parczewskiego ulotek i broszur profilaktyczno-informacyjnych dotyczących zaburzeń psychicznych,
- 14) ilość artykułów i informacji dot. zaburzeń psychicznych w lokalnej prasie.

XV. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Oczekiwane efekty z zakresu organizacji opieki psychiatrycznej:

1. Poprawa dostępności do różnych form opieki psychiatrycznej.
2. Koordynacja opieki medycznej ze społeczną w zakresie opieki psychiatrycznej.
3. Efektywne wykorzystanie zasobów opieki psychiatrycznej w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej.
4. Zabezpieczenie ciągłości i jakości opieki psychiatrycznej.
5. Wzrost ilości kampanii edukacyjnych i promocyjnych.
6. Promocja i prewencja zdrowia psychicznego

Oczekiwane korzyści zdrowotne i społeczne:

1. Wzrost poziomu wiedzy nt. zdrowia psychicznego, promocja zdrowego stylu życia oraz sposobów redukcji czynników ryzyka.
2. Zmniejszenie skali degradacji życia rodzinnego wynikającej z przemocy, zaniedbań wychowawczych, ubóstwa, zachowań kryminalnych.
3. Zmniejszenie szkód zdrowotnych spowodowanych przyjmowaniem substancji psychoaktywnych tj. zaburzeń i chorób psychicznych.
4. Zahamowanie tendencji wzrostowej w zakresie liczby osób uzależnionych od środków psychoaktywnych.
5. Wczesne wykrywanie i odpowiednie leczenie zaburzeń i chorób psychicznych.
6. Poprawa w funkcjonowaniu społecznym osób z zaburzeniami psychicznymi

XVI. PODSUMOWANIE

Nadrzędnym celem Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2025 - 2030 jest zwrócenie szczególnej uwagi na prawa osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zapewnienie im wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb oraz wsparcia rodzin osób chorych. Podejmowane działania mają zapewnić wszystkim potrzebującym osobom lepszy dostęp do świadczeń zdrowotnych oraz innych form opieki w środowisku lokalnym. Istotnym działaniem w tym zakresie będzie coroczna aktualizacja powszechnie dostępnego Informatora dla osób z zaburzeniami psychicznymi „Gdzie szukać pomocy”, który prezentował będzie wszystkie formy pomocy dostępne zarówno na terenach poszczególnych gmin jak i całego powiatu.